

Palle Rasmussen og Hans Jørgen Staugaard

CENTRALISERET MIKROLEDELSE AF VIDENSARBEJDE

Gennem de første femten år af dette årtusinde har store strukturelle forandringer været på dagsordenen inden for videregående uddannelse i Danmark. Det er blevet bemærket af alle ansatte, måske især af dem, der også arbejdede i uddannelsessektoren før årtusindeskiftet, men også af studerende, pårørende og samarbejdspartnere. Blandt de mange elementer i denne udvikling vil vi her koncentrere os om forandringerne i ledelsesstrukturen og deres betydning for arbejdet som underviser og/eller forsker. Vi vil se på eksempler fra professionshøjskolesektoren og universitetssektoren, men det er nødvendigt også at se omstruktureringerne i et bredere perspektiv, såvel nationalt som internationalt.

Lars Jakob Muschinsky

LÆRERUDDANNELSEN - FRA SEMINARIUM TIL PROFESSIONSHØJSKOLE, FRA LÆRERHØJSKOLE TIL HANDELHØJSKOLE

Denne artikel handler om først og fremmest læreruddannelsen. Ikke om dens indhold, de hensigter, forestillinger, idealer, aktiviteter, vanskeligheder, succeser og skuffelser, som undervisere og studerende til dagligt er optaget af. Men om de mere overordnede, ikke så meget økonomiske og lovgivningsmæssige som historiske og kulturelle rammer, der omgiver den, og vinde, der gennem de seneste mange årtier har båret dens udvikling og inspireret og dannet klangbund for lærernes og de studerendes konkrete praksis.

Et sådant sociologisk fugleperspektiv er hverken det eneste eller det, der bestemmer alle de andre perspektiver: de mange forskellige aktørperspektiver, brugerperspektiver og aftagerperspektiver, som ofte er båret af bestemte historiske, økonomiske, politiske holdninger og interesser. Men det er ofte et, der virker i det stille – ”bag om ryggen”, som man sagde i gamle dage - og derfor kan have det med at tage fusen på folk.

Birgitte Elle

UNIVERSITETETS FORANDRING

Denne artikel præsenterer i kort form et historisk overblik over forandringerne på vore universiteter, og hvordan magtforholdene på universiteterne gradvist er blevet vendt om og blevet til den hierarkiske og topstyrede organisation, vi kender i dag. I tilbageblikket ser det ud til, at det siden den mest demokratiske universitetsstyrelseslov fra 1970/73 så dagens lys, har været ”samfundets krav og kontrol”, som er slået igennem i de efterfølgende universitetslove.

Artiklen viser desuden, hvordan øgede krav om international konkurrenceevne på den ene side og uomgængelig kontraktstyring af universiteterne på den anden, gradvist har rammesat arbejdsbetingelserne uden at disse nødvendigvis tematiseres: Ord som konkurrence, udvikling, nye ledelsesformer etc. fremstilles i mange dokumenter som om de var ”naturligt” forekommende fænomener, det blot drejer sig om at finde, hente frem og maksimere. Først ved

at udfordre sådanne forestillinger og fremstillinger, vil vi kunne åbne op for anderledes forestillinger om fremtidsrettede universiteter og uddannelser.

Hanne Leth Andersen og Laura Louise Sarauw

MÅLSTYRING OG FREMDRIFT: SOPPEDIDAKTIK OG FREMTIDENS VIDENSARBEJDER

Fremdriftsreformen har nu været en realitet i mere end halvandet år. I artiklen peger vi på, hvordan reformen indgår i forskellige - tilsigtede og utilsigtede - alliancer med den målstyrrede studieordning og lokale visioner på uddannelserne, hvor en ny didaktisk styring udråbes som meningsbærende for undervisere og studerendes daglige praksis. Gennem analyser af nye og tidligere studieordninger på forskellige uddannelser peger vi på, hvordan fremdriftsreformen blot sætter turbo på en allerede igangværende udvikling. Vi viser, hvordan den målstyring, som blev introduceret i studieordningerne via den danske fortolkning af den europæiske Bologna-proces (2003), lægger op til, at studerende og undervisere tilrettelægger tid og didaktik med entydigt fokus på den afsluttende eksamensperformance. Og vi viser, hvordan det forstærkede tidspres, som følger med fremdriftsreformen, flere steder ledsages af en ny didaktik – en 'soppedidaktik' – hvor studerende sjældent kommer på dybt vand og får mulighed for at arbejde selvstændigt uden prædefinerede mål og i længere forløb. Afsluttende rejser vi på den baggrund et kritisk spørgsmål om, hvilken type vidensarbejder, alliancen mellem den målstyrrede studieordning og fremdriftsreformen kan producere.

Katja Brøgger

DU SKAL VILLE DET, DU SKAL: OM DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSERS NYE TILSKYNDELSESØKONOMI

Bologna-processen har siden dens lancering i 1999 været ledsaget af en omfattende transformation af den styreform, der kendetegner de videregående uddannelser – fra en autoritetsbaseret styring til en kompleks tilskyndelsesøkonomi. Dette skift i styredesign er tæt knyttet til en ambition om europæisk styring af uddannelse på trods af, at uddannelse falder udenfor EU's juridiske kompetence. Den nye styring foregår gennem en åben koordination gennem hvilken affektivt ladede mobiliseringsteknologier udveksles og forbruges. Disse teknologier udgør Bologna-processens opfølgingsmekanismer og fungerer som en materielt-affektiv infrastruktur, der driver reformprocessen frem ved at 'tilskynde til at ville' og dermed også til (frivillig) selvindmeldelse i de standardiseringer og performancemålinger, der i dag kendetegner universiteter og professionshøjskoler. Artiklen argumenterer for, at den ny styreform bevirker en udvendiggørelse af viden og en proletarisering af vidensarbejdet.